

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Кафедра іноземних мов

ІНОЗЕМНА МОВА
(англійська)

Методичні рекомендації до практичних занять

Освітній рівень – другий освітньо-науковий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Спеціальність – 026 Сценічне мистецтво

Харків - 2022

Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «ІНОЗЕМНА МОВА» для здобувачів другого освітньо-наукового рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 026 Сценічне мистецтво. 12с.

Укладач: старший викладач кафедри іноземних мов Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського Бабаєвська Людмила Валеріївна.

Рецензенти:

Лебедєва К. О., доктор філософії, доцент кафедри іноземних мов Харківського національного університету радіоелектроніки.

Лаптінова Ю.І., кандидат філософських наук, старший викладач кафедри іноземних мов Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського

Методичні рекомендації до практичних занять затверджено на засіданні вченої ради Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (Протокол від 29 грудня 2022 року №5).

© Бабаєвська Л.В., 2022

© Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, 2022

1. Анотація навчальної дисципліни

Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Іноземна мова» складено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни для здобувачів другого освітньо-наукового рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 026 Сценічне мистецтво.

Метою вивчення навчальної дисципліни є вдосконалення вмінь та навичок практичного володіння іноземною мовою, що передбачає досягнення такого рівня, який повинен забезпечити майбутньому фахівцю можливість отримувати та передавати наукову інформацію зі свого фаху.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати:

- типові для наукового стилю складні синтаксичні конструкції, пасивні конструкції;
- лексичні особливості іншомовного тексту фахового спрямування;
- риторичні прийоми, які використовуються в презентаціях і виступах іноземною мовою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні уміти:

- володіти широким спектром мовних засобів, які дозволяють ясно і вільно в межах відповідного стилю висловлювати свої думки на загальні та професійні теми;
- вести наукові дискусії та спілкуватися на рівні професійної тематики та ситуацій, пов'язаних із виступом на міжнародній науковій конференції;
- користуватися професійною лексикою іноземної мови;
- ефективно застосовувати мовленнєві прийоми, які використовуються в презентаціях і виступах іноземною мовою;
- здійснювати термінологічний пошук.

Опанування матеріалу навчальної дисципліни передбачає практичних занять.

2. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів денної форми навчання

Опанування матеріалу навчальної дисципліни передбачає практичних занять в обсязі, що визначений у робочому навчальному плані. Обсяг практичних занять для здобувачів денної форми навчання складає 32 години.

Тема 1. Міжнародні наукові конференції.

Кількість годин: 4 години.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти із структурою інформаційного листа англійською мовою; опрацювати й активізувати нову лексику, необхідну для роботи з текстами, пошуку інформації та обговорення теми; вдосконалити навички із застосування форм теперішнього часу.

Зміст практичного заняття: Інформаційний лист. Запрошення на конференцію. Написання інформаційного листа. Заповнення анкети для участі в науковій конференції. Граматика: форми теперішнього часу.

Під час опрацювання й вивчення теми необхідно ознайомитись з науковою лексикою, прочитати різні приклади інформаційних листів, виконати вправи на розуміння прочитаного, порівняти запропоновані приклади й обговорити їх структуру та зміст. При виконанні граматичних завдань необхідно вивчити рекомендований граматичний матеріал, звернувши увагу на всі випадки вживання Present Simple, Present Continuous, Present Perfect та Present Perfect Continuous в простих і складних реченнях. На останньому етапі вивчення теми передбачається виконання творчого завдання в парі або групі.

Очікувані результати: після опрацювання теми здобувачі зможуть знаходити інформацію про міжнародні наукові конференції в англомовних джерелах, передавати їх зміст англійською мовою, заповнювати англійською мовою анкету для участі в науковій конференції, складати англійською мовою інформаційний лист або запрошення на конференцію; продемонструвати здатність до міжособистісної взаємодії й автономної праці.

Тема 2. Публічний виступ іноземною мовою.

Кількість годин: 6 годин.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з видами й особливостями створення успішного публічного виступу, лексико-граматичними засобами вираження поради, рекомендації, критики; розвинути навички застосування засобів активізації уваги; навчити здобувачів утворювати речення зі складним додатком Complex Object.

Зміст практичного заняття: Особливості успішного публічного виступу. Як побороти страх публічних виступів? Граматика. Модальні дієслова, що виражають раду або критику. Складне доповнення (Complex object).

На практичному занятті здобувачі діляться досвідом презентації доповіді, обговорюють критерії успішного публічного виступу, вдосконалюють навички аудіювання, виконуючи вправи на розуміння прослуханої інформації. Особливу увагу слід звернути на засвоєння засобів вираження поради, рекомендації, критики – should, ought to, had better, might – в теперішньому, майбутньому та минулому, а також на правила вживання інфінітива в конструкціях Complex object.

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть опанувати основні правила та техніки публічних виступів, користуватися невербальними засобами комунікації (жести, міміка, вираз очей, інтонація), позбутися хвилювання під час виступу; вільно користуватися лексико-граматичними засобами вираження поради, рекомендації, критики.

Тема 3. Підготовка усної доповіді: вступ

Кількість годин: 6 години.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти зі структурою усної доповіді, особливостями підготовки вступної частини доповіді; опрацювати лексико-граматичний матеріал, необхідний для здійснення мовленнєвої комунікації.

Зміст практичного заняття: Привітання. Представлення себе. Тема доповіді. Актуальність теми доповіді. Структура доповіді. Можливість ставити питання. Граматика. Форми майбутнього часу. Слова-зв'язки для перерахування й вирази послідовності. Модульна контрольна робота 1.

Під час опрацювання й вивчення теми здобувачі слухають приклади вступної частини усних доповідей; опрацьовують новий лексичний матеріал; виконують вправи на вдосконалення навичок аудіювання й говоріння; вчаться як правильно англійською мовою привітати аудиторію, представитися самому і представити тему, про яку будуть говорити, пояснити цілі виступу (його призначення), пояснити, що збираються сказати, а також те, як збираються це робити, пояснити аудиторії, що буде вимагатися з її боку, сказати слухачам, коли вони зможуть задавати питання, у ході виступу або по його закінченні. Також на практичних заняттях здобувачі виконують тренувальні вправи для оволодіння граматичним матеріалом (форми майбутнього часу; слова-зв'язки для перерахування й організації логічної послідовності).

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть продемонструвати вміння привітатися; представити себе, тему, актуальність і структуру доповіді; застосовувати слова-зв'язки, які використовуються для перерахування, організації логічної послідовності (linkers for sequencing ideas); вживати форми майбутнього часу.

Тема 4. Підготовка усної доповіді: основна частина

Кількість годин: 4 години.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями підготовки основної частини доповіді; опрацювати лексико-граматичний матеріал, необхідний для здійснення мовленнєвої комунікації.

Зміст практичного заняття: Виділення головного аспекту проблеми. Фокусування на конкретних питаннях. «Ланцюгові» прийоми: формулювання завдання («зупинимось на таких аспектах...»); резюме («Отже, я розповів про три аспекти...»); переходи від одної частини до іншої «ще більш важливим...», «Тепер розглянемо це в іншій площині». Граматика: слова-зв'язки для доповнення інформації.

Під час опрацювання й вивчення теми здобувачі слухають приклади основної частини усних доповідей; опрацюють новий лексичний матеріал; виконують вправи на вдосконалення навичок аудіювання й говоріння; вчать як правильно англійською мовою зв'язати основні положення доповіді, поєднавши їх в єдину струнку систему викладу; виконують тренувальні вправи на засвоєння слів-зв'язок для доповнення інформації: and, as well as, as well, in addition, furthermore, also, too, moreover, besides, apart from, тощо.

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати й узагальнювати наукову інформацію; сформулювати й аргументувати основні питання і положення доповіді.

Тема 5. Підготовка усної доповіді: завершення

Кількість годин: 6 годин.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями підготовки завершальної частини доповіді; опрацювати лексико-граматичний матеріал, необхідний для здійснення мовленнєвої комунікації.

Зміст практичного заняття: Сигналізування про закінчення промови. Підсумовування основних результатів дослідження. Відповідь на запитання. Граматика. Слова-зв'язки для висновків і підсумків. Непрямі питання в англійській мові.

На практичному занятті здобувачі вчать лаконічно й однозначно та відповідно до мети доповіді підсумовувати сказане, використовуючи слова-зв'язки для висновків і підсумків; робити конкретну пропозицію щодо подальших дій; вживати риторичні прийоми кінцівки: комплімент слухачам, цитування, жарт та ін.; дискутувати, задавати питання й відповідати на них, звертаючи особливу увагу на побудову непрямих питань в англійській мові.

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть вести наукові дискусії та спілкуватися на рівні професійної тематики та ситуацій, пов'язаних із виступом на міжнародній науковій конференції.

Тема 6. Презентація індивідуальної роботи студентів за темою наукового дослідження

Кількість годин: 6 години.

Мета: представити результати наукового дослідження у вигляді доповіді на навчальній конференції.

Зміст практичного заняття: Навички говоріння. Презентація доповіді за темою наукового дослідження. Обговорення. Модульна контрольна робота 2.

Під час презентації доповіді за темою наукового дослідження кожний здобувач показує знання структури наукової доповіді; вміння розкрити сутність теми доповіді; вміння користуватися мовними засобами, притаманними науковому стилю мовлення. Перед тим, як представити доповідь, необхідно прочитати її уважно вголос декілька разів. Здобувач повинен добре володіти матеріалом. Під час презентації текст доповіді краще не читати з аркуша, а розповідати. Необхідно підтримувати зворотний зв'язок зі слухачами: ставити запитання, додавати трохи жестів, гумору. Презентація не повинна бути занадто довгою (максимум 5 хвилин). У процесі конференції студенти приймають участь у дискусії, а головуєчий демонструє навички ведення конференції.

Очікувані результати: Після презентації доповіді за темою наукового дослідження здобувачі зможуть планувати і здійснювати дослідження у сфері культури і мистецтва; відшуковувати, обробляти та аналізувати необхідну інформацію; аргументувати висновки, презентувати і обговорювати результати досліджень.

3. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів заочної форми навчання

Опанування матеріалу навчальної дисципліни передбачає практичних занять в обсязі, що визначений у робочому навчальному плані. Обсяг практичних занять для здобувачів заочної форми навчання складає 10 годин.

Тема 1. Міжнародні наукові конференції.

Кількість годин: 2 години.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти із структурою інформаційного листа англійською мовою; опрацювати й активізувати нову лексику, необхідну для роботи з текстами, пошуку інформації та обговорення теми; вдосконалити навички із застосування форм теперішнього часу.

Зміст практичного заняття: Інформаційний лист. Запрошення на конференцію. Повторення форм теперішнього часу.

На практичному занятті здобувачі працюють з науковою лексикою, прикладами інформаційних листів; виконують вправи на розуміння прочитаного. При виконанні завдань демонструють володіння формами теперішнього часу Present Simple, Present Continuous, Present Perfect та Present Perfect Continuous в простих і складних реченнях.

Очікувані результати: після опрацювання теми здобувачі зможуть знаходити інформацію про міжнародні наукові конференції в англомовних джерелах, передавати їх зміст англійською мовою.

Тема 2. Публічний виступ іноземною мовою.

Кількість годин: 1 година.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з видами й особливостями створення успішного публічного виступу, лексико-граматичними засобами вираження поради, рекомендації, критики; розвинути навички застосування засобів активізації уваги; навчити здобувачів утворювати речення зі складним додатком Complex Object.

Зміст практичного заняття: Особливості успішного публічного виступу. Граматика. Модальні дієслова, що виражають пораду або критику. Складне доповнення (Complex object).

На практичному занятті здобувачі діляться досвідом презентації доповіді, обговорюють критерії успішного публічного виступу. Знайомляться з засобами вираження поради, рекомендації, критики – should, ought to, had better, might – в теперішньому, майбутньому та минулому, а також правилами вживання інфінітива в конструкціях Complex object.

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть опанувати основні правила та техніки публічних виступів, вільно користуватися лексико-граматичними засобами вираження поради, рекомендації, критики.

Тема 3. Підготовка усної доповіді: вступ

Кількість годин: 2 години.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти зі структурою усної доповіді, особливостями підготовки вступної частини доповіді; опрацювати лексико-граматичний матеріал, необхідний для здійснення мовленнєвої комунікації.

Зміст практичного заняття: Привітання. Представлення себе. Тема доповіді. Актуальність теми доповіді. Структура доповіді. Можливість ставити питання. Граматика. Форми майбутнього часу. Слова-зв'язки для перерахування й вирази послідовності.

На практичному занятті здобувачі опрацьовують новий лексичний матеріал; вчаться як правильно англійською мовою привітати аудиторію, представитися самому і представити тему, про яку будуть говорити, пояснити цілі виступу (його призначення), пояснити, що збираються сказати, а також те, як збираються це робити, пояснити аудиторії, що буде вимагатися з її боку, сказати слухачам, коли вони зможуть задавати питання, у ході виступу або по його закінченні; виконують тренувальні вправи для відпрацювання граматичних навичок.

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть продемонструвати вміння привітатися; представити себе, тему, актуальність і структуру доповіді; застосовувати слова-зв'язки, які використовуються для перерахування, організації логічної послідовності (linkers for sequencing ideas); вживати форми майбутнього часу.

Тема 4. Підготовка усної доповіді: основна частина

Кількість годин: 2 години.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями підготовки основної частини доповіді.

Зміст практичного заняття: Виділення головного аспекту проблеми. Фокусування на конкретних питаннях. «Ланцюгові» прийоми: формулювання завдання («зупинимось на таких аспектах...»); резюме («Отже, я розповів про три аспекти...»); переходи від одної частини до іншої «ще більш важливим...», «Тепер розглянемо це в іншій площині». Граматика: слова-зв'язки для доповнення інформації.

На практичному занятті здобувачі здобувачі опрацьовують новий лексичний матеріал; вчаться як правильно англійською мовою зв'язати основні положення доповіді, поєднавши їх в єдину струнку систему викладу; знайомляться з словами-зв'язками для доповнення інформації: and, as well as, as well, in addition, furthermore, also, too, moreover, besides, apart from, тощо.

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати й узагальнювати наукову інформацію; сформулювати й аргументувати основні питання і положення доповіді.

Тема 5. Підготовка усної доповіді: завершення

Кількість годин: 1 година.

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями підготовки завершальної частини доповіді; опрацювати лексико-граматичний матеріал, необхідний для здійснення мовленнєвої комунікації.

Зміст практичного заняття: Сигналізування про закінчення промови. Підсумовування основних результатів дослідження. Відповідь на запитання. Граматика. Слова-зв'язки для висновків і підсумків. Непрямі питання в англійській мові.

На практичному занятті здобувачі вчаться лаконічно й однозначно та відповідно до мети доповіді підсумовувати сказане, використовуючи слова-зв'язки для висновків і підсумків; робити конкретну пропозицію щодо подальших дій; вживати риторичні прийоми кінцівки: комплімент слухачам, цитування, жарт та ін.; дискутувати, задавати питання й відповідати на них, звертаючи особливу увагу на побудову непрямих питань в англійській мові.

Очікувані результати: після опрацювання теми студенти зможуть вести наукові дискусії та спілкуватися на рівні професійної тематики та ситуацій, пов'язаних із виступом на міжнародній науковій конференції.

Тема 6. Презентація індивідуальної роботи студентів за темою наукового дослідження

Кількість годин: 2 години.

Мета: представити результати наукового дослідження у вигляді доповіді на навчальній конференції.

Зміст практичного заняття: Навички говоріння. Презентація доповіді за темою наукового дослідження. Обговорення.

Під час презентації доповіді за темою наукового дослідження кожний здобувач показує знання структури наукової доповіді; вміння розкрити сутність теми доповіді; вміння користуватися мовними засобами, притаманними науковому стилю мовлення. Перед тим, як представити доповідь, необхідно прочитати її уважно вголос декілька разів. Здобувач повинен добре володіти матеріалом. Під час презентації текст доповіді краще не читати з аркуша, а розповідати. Необхідно підтримувати зворотний зв'язок зі слухачами: ставити запитання, додавати трохи жестів, гумору. Презентація не повинна бути занадто довгою (максимум 5 хвилин). У процесі конференції студенти приймають участь у дискусії, а головуєчий демонструє навички ведення конференції.

Очікувані результати: Після презентації доповіді за темою наукового дослідження здобувачі зможуть планувати і здійснювати дослідження у сфері культури і мистецтва; відшуковувати, обробляти та аналізувати необхідну інформацію; аргументувати висновки, презентувати і обговорювати результати досліджень.

3. Рекомендовані джерела

1. Конакова О. English guide masters of arts and post-graduates. Х.: ХНУМ ім. І. П. Котляревського, 2011. 116 с.
2. Омеляненко О., Ситнікова В. Методичні рекомендації з практичної граматики англійської мови для студентів III курсу факультету іноземної філології. Харків : ХНПУ імені Г.С Сковороди, 2017. – 70 с.
3. Великий сучасний англо-український, українсько-англійський словник-довідник. 80000 слів та виразів сучасної англійської та української мови / Романов С.Д. Донецьк: БАО, 2006. 512 с.
4. Bolito R. in collaboration with the British Council. English for Academics 1, 2. Cambridge : Cambridge University Press, 2015. 175 p.
5. Eastwood J. Oxford Practice Grammar Intermediate with Grammar Practice. Oxford: Oxford University Press, 2019. P. 118; 156
6. Fuchs M., Bonner M. Focus on Grammar 4. An Integrated Skills Approach. London : Pearson, 2006. P. 415-425
7. Grussendorf M. English for Presentations. Oxford : Oxford University Press, 2007. 80 p.
8. Hashemi L., Thomas B. Cambridge Grammar for First Certificate. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 259 p.
9. McCarthy M., O'Dell F. English vocabulary in USE, Upper-Intermediate. Fourth Edition. Cambridge : Cambridge University Press , 2017.136-137.
10. Murphy R. English Grammar in Use. Fourth Edition. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. P. 90-91

6. Рекомендовані інтернет-ресурси

1. Академічна англійська для студентів закладів вищої освіти. Using English for Academic Purposes For Students in Higher Education. [Електронний ресурс] URL: <http://www.uefap.com/>
2. Відеолекція PRESENT TENSE (Simple, Continuous, Perfect). Електронний ресурс] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PcJ7N1K9MJc>
3. Academic Presentation Slides - improve your PPT slides. [Електронний ресурс] URL:https://www.youtube.com/watch?v=awaPthD09DI&ab_channel=AcademicEnglishUK
4. English Vocabulary Exercises. Academic English Exercises: The Academic Word List (AWL). [Електронний ресурс] URL: <http://www.englishvocabularyexercises.com/academic-word-list/>
5. How to Close Your Presentation in English Powerfully. [Електронний ресурс] URL:<https://www.speakconfidentenglish.com/english-presentations-closings/>
6. How to Conclude a Presentation: Tips and Examples. [Електронний ресурс] URL: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/how-to-conclude-a->

[presentation#:~:text=Set%20up%20a%20question%20during,title%20to%20conclude%20the%20speech.](#)

7. How to Organize Your Introduction for a Presentation in English. [Електронний ресурс] URL: <https://www.speakconfidentenglish.com/3-steps-introduction/>
8. How to Organize Your Main Points When You Present in English. [Електронний ресурс] URL: <https://www.speakconfidentenglish.com/present-in-english/>
9. How to Prepare a Presentation in English Successfully. [Електронний ресурс] URL: <https://www.speakconfidentenglish.com/prepare-presentations/>
10. How to use sequencers in English: FIRST, THEN, NEXT, AFTER THAT, FINALLY. [Електронний ресурс] URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sFrHK7cHzkA>
11. Making a better research poster. [Електронний ресурс] URL: https://www.youtube.com/watch?v=AwMFhyH7_5g
12. Music Conferences 2021/2022/2023. *Наукові конференції в світі*. URL: <https://conferenceindex.org/conferences/music>
13. Nic Fleming. How to give a great scientific talk. [Електронний ресурс] URL: <https://www.nature.com/articles/d41586-018-07780-5>
14. Presenting at conferences. [Електронний ресурс] URL: <https://students.unimelb.edu.au/academic-skills/explore-our-resources/speaking-and-presenting/presenting-at-conferences>
15. What to say in the body. [Електронний ресурс] URL: <https://www.futurelearn.com/info/courses/what-makes-an-effective-presentation/0/steps/62231>